

Commedia Dell Arte Kompendium

Kendetegn for Commedia dell arte figurer:

Komediemotoren:

De besiddende

Pantalone

De unge elskende:

Flavio og donna Falminia

Snylterne

Il dottore og Il capitano

Tjenestefolkene= Zannier

Tjenere: Arlechino, Brighella, Pedrolino, Pierrot

Tjenestepiger; Columbine, Franchescina

Pantalone:

PANTALON (ABOUT 1577)

Possibly this is the actor Pasquati

Detail from an engraving in the "Recueil Fossard"

Il Capitano

THE CAPTAIN
Engraving by de Geijn

Il Dottore:

THE DOCTOR
Seventeenth century
Engraving by de Geijn

Zannier = tjenestefolk.

Arlechino:

Brighella

BRIGHELLA

Pedrolino:

Pjerrot:

PAGLIACCIO (1600)
After M. Sand

Tartaglia

Columbine:

TARTAGLIA

Il giovane amoroso og Il Giovane amorosa =
De unge elskende; f.eks Flavio og Donna Isabella:

IL GIOVANE AMOROSO

LA GIOVANE AMOROSA

Fra Torben Jelsmask : Krop og Hæder

Spil med masker

Ide

En teatermaske er en *skulptur*, et stiliseret fysiognomi, der afspejler et levende væsens følelser og karakteregenskaber.

Maskebærerens opgave er at finde ind til maskens væsen. At finde maskens krop, dens gestik, tanker og følelser og – om muligt – også dens stemme.

Denne proces har et skær af *magi*, fordi man ikke kan animere masken uden på en måde at blive „besat“ af maskens væsen og opnå en slags *trance*, hvori maskebæreren overtager maskens identitet. Når denne *trance* opnås, driver masken skuespillerens personlighed ud af kroppen.

Trance skal i denne forbindelse ikke forstås som noget ubegribeligt metafysisk. Det er den form for intens koncentration, man kender ved at være opslugt af et intellektuelt problem eller en kunstnerisk udfoldelse af grænseoverskridende karakter. Enhver skuespiller, musiker, danser har oplevet de magiske øjeblikke af intens samspil, som befordres af denne form for *trance*.

Det specielle ved *trancen* i dette tilfælde er, at det er *masken*, der overtager ansvaret for maskespillerens handlinger. Som om maskebæreren virkelig træder uden for sig selv og ind i en anden identitet.

Forudsætningerne for at dette kan lade sig gøre er i første omgang naturligvis, at masken ejer de skulpturelle kvaliteter, der gør det muligt at animere den (se indl. side 7).

Helt tilbage til antikkens maskespillere har vi udsagn om, hvorledes aktørerne nærmede sig denne *trance*. Ved et intenst studium af maskens fysiognomi, ved at „opsuge“ maskebilledet i sin bevidsthed og lade dette billede bearbejde fantasien.

Fra nyere tid kan man læse om, hvorledes den berømte Harlekin fremstiller, skuespilleren Marcello Moretti (1910-55) i den tid, han spillede rollen som Truffaldino i Carlo Goldonis *Tjener for to herrer*, flere gange dagligt „konfererede“ med sin maske. Han havde den altid på sig og kunne f.eks. midt i et måltid tage masken frem og stille den spørgsmålet: Hvordan ville Harlekin spise spaghetti?

Hvad enten man arbejder alene eller i en gruppe, er det vigtigt, at hver enkelt bruger god tid – alene – til at studere den eller de masker, der skal animeres.

Under maskedemonstrationer og kurser oplever man tit, at deltagerne kaster sig over maskerne og afprøver dem, som man afprøver udsalgstøj, og alt for let opgiver maskerne, uden at disse har fået mulighed for at udøve deres „besættelse“.

Arbejder man i grupper, bør gruppelederen styre den første fase, således at alle maskefysiognomier får lov til at „bundfælde“ sig, før de eventuelt bliver forkastet.

Og jo flere masker man har at arbejde med, jo større er chancen – naturligvis – for at nogle af dem kan animeres.

Stephan Vernier og Linda Fallentin

Commedia dell' arte

Commedia dell'arte er måske den af de traditionelle teaterformer som er mest alsidig. Og eftersom den eksisterede som levende teaterform i over 300 år, er det sikkert og vist, at formen på sit højdepunkt rummede dybder og finesser som vi, i vores tids genopdagelser, kun kan begynde at gisne om.

Det er også derfor, at Commedia dell'arte er så rigt et værktøj for den moderne skuespiller. Her findes en højnet stil, der er højt udviklet og kodificeret. Den er temmelig vel dokumenteret, og så alligevel uden nogen form for entydig overlevering. Commedia dell'arte er en af de strammeste stilmæssige spændetrøjer, der findes i den vestlig teatertradition, men tager man den på, opdager man, at den også forærer én uendelig frihed.

Stilen kan bruges til at træne næsten alle aspekter af skuespillets kunst, fra ekstrem fysisk karakteropbygning til psykologisk indlevelsesevne til partner spil, rytme og timing. Evnen til at improvisere bliver også udfordret af stilen, men stilen rummer også mange elementer, som støtter skuespilleren igennem improvisationen.

Commedia dell'artens stramme stil og regler virker i første omgang skræmmende for eleven. Men faktisk er de en stor hjælp for skuespilleren og vi vil vove at påstå, at dette er deres formål. Stilen dikterer, at i enhver given situation, så er der et begrænset antal måder, karaktererne kan handle på. Begrænsningerne er nøglen til en større frihed.

I teori, og i høj grad i praksis, vil vi udforske nogle aspekter af Commedia dell'arte, som kan illustrere dette princip, og se nærmere på formens brugbarhed i undervisningen. Ikke kun som redskab til at lære selve Commedia-formen, men også til at træne discipliner, der let kan overføres til andre former.